

Prima instanță: Judecătoria Cahul (jud. V. Suruceanu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud. G. Vavrin, R. Petrov, I. Dănăilă)

DECIZIE

01 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ

lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Judecători

Tatiana Vieru

Svetlana Filincova

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Bularu Maria, prin intermediul avocatului Chebac Alla,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Bularu Maria împotriva lui Bularu Stelian și copârâtului Bularu Mihail cu privire la partajarea averii comune în devălmășie, recunoașterea dreptului de proprietate în devălmășie și constatarea nulității contractului de donație din 11 martie 2015,

împotriva deciziei din 21 martie 2017 a Curții de Apel Cahul,

c o n s t a ț ă :

La 22 februarie 2013, Bularu Maria a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Bularu Stelian cu privire la partajarea averii comune în devălmășie.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, cu pârâtul Bularu Stelian s-a aflat în raporturi de căsătorie din anul 1978 până în anul 2001. Din cauza comportamentului violent al pârâtului, în familie, sistematic apăreau certuri. În timpul căsătoriei, împreună cu pârâtul, au construit o casă cu nr. cadastral xxxxx, amplasată pe terenul de pământ cu nr. cadastral xxxxx din str. xxxxx. De asemenea, au dobândit un lot de teren agricol cu suprafața de 0,3437 ha, situat în extravilanul sat. xxxxx, imobile care au fost înregistrate pe numele lui Bularu Stelian.

Solicită reclamanta partajarea proprietății în devălmășie în părți egale și anume a imobilului constituit din casa cu nr. cadastral xxxxx, amplasată pe lotul de teren cu suprafața de 0,0788 ha, cu nr. cadastral xxxxx din xxxxx și a lotului de teren agricol, cu suprafața de 0,3437 ha, situat în extravilanul sat. xxxxx.

La 06 mai 2015, Bularu Maria, prin intermediul avocatului Chebac Alla, a depus cerere suplimentară privind majorarea pretențiilor din acțiune, solicitând suplimentar recunoașterea dreptului de proprietate în devălmășie asupra imobilului cu nr. cadastral xxxxx și a construcției auxiliare nr. cadastral xxxxx amplasate pe lotul de teren cu suprafața de 0,0788 ha, cu nr. cadastral xxxxx din str. xxxxx și asupra lotului de teren agricol cu nr. cadastral 9422104486, cu suprafața de 0,3437

ha, situat în extravilanul din sat. xxxxx, înregistrat pe numele lui Bularu Stelian, cu atribuirea a 1/2 cotă-parte în natură din imobilele date.

În cadrul examinării cauzei, Bularu Maria, prin intermediul avocatului Chebac Alla a depusă cerere de majorare a pretențiilor din acțiune solicitând suplimentar și constatarea nulității contractului de donație din 11 martie 2015, încheiat între Bularu Stelian și Bularu Mihail, prin care donatorul a donat, iar donatarul a primit casa de locuit cu suprafața totală de 87,5 m.p., construcția accesorie cu suprafața de 50,0 m.p. și terenul aferent cu suprafața de 0,0788 ha situat în sat. xxxxx. (f.d. 115)

Prin încheierea din 07 iulie 2015 a Judecătoriei Cahul s-a atras în prezenta cauză, în calitate de copârât Bularu Mihail.

În cadrul judecării cauzei, Bularu Maria, prin intermediul avocatului Chebac Alla, a depus cerere suplimentară, solicitând și anularea contractului de donație încheiat la 11 martie 2015 între Bularu Stelian și Bularu Mihail.

Prin hotărârea din 22 aprilie 2016 a Judecătoriei Cahul s-a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Bularu Maria împotriva lui Bularu Stelian și copârâtului Bularu Mihail privind partajarea averii comune în devălmășie, recunoașterea dreptului de proprietate în devălmășie și anularea contractului de donație din 11 martie 2015.

Prin decizia din 21 martie 2017 a Curții de Apel Cahul s-a respins apelul depus de Bularu Maria și s-a menținut hotărârea din 22 aprilie 2016 a Judecătoriei Cahul.

La 20 iulie 2017, conform ștampilei aplicate pe plicul poștal (f.d. 229), Bularu Maria, prin intermediul avocatului Chebac Alla, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel solicitând casarea hotărârilor instanțelor judecătorești cu emiterea unei noi decizii de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că decizia contestată este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată, deoarece instanța de apel la judecarea cauzei nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

Consideră că, instanța de apel la examinarea cauzei a aplica doar normele generale de drept, fără a lua în considerare și normele de drept speciale.

Conform art. 434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Cahul a fost pronunțată la 21 martie 2017. Conform materialelor cauzei decizia instanței de apel a fost expediată participanților la proces la data de 15 mai 2017, însă date despre recepționarea acesteia lipsesc. Astfel, instanța de recurs consideră că recursul declarat de Bularu Maria, prin intermediul avocatului Chebac Alla, la 20 iulie 2017, conform ștampilei aplicate pe plicul poștal (f.d. 229), este în termen.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Bularu Maria, prin intermediul avocatului Chebac Alla, și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța,

după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432, alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform cererii de chemare în judecată, Bularu Maria, cu ulterioare concretizări, a solicitat recunoașterea dreptului de proprietate în devălmășie asupra imobilului cu nr. cadastral xxxxx amplasat pe lotul de teren cu suprafața de 0,0788 ha, cu nr. cadastral xxxx din sat. xxxxx și asupra lotului de teren agricol cu nr. cadastral xxxxx, cu suprafața de 0,3437 ha, situat în extravilanul din sat. xxxxx, înregistrat pe numele lui Bularu Stelian, cu atribuirea a 1/2 cotă-parte în natură din imobilele date; constatarea nulității contractului de donație din 11 martie 2015, încheiat între Bularu Stelian și Bularu Mihail.

Judecând cauza, prima instanță, prin hotărârea din 22 aprilie 2016, a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Bularu Maria împotriva lui Bularu Stelian și copârâtului Bularu Mihail privind partajarea averii comune în devălmășie, recunoașterea dreptului de proprietate în devălmășie și anularea contractului de donație din 11 martie 2015.

Instanța de apel, prin decizia din 21 martie 2017, a concluzionat asupra respingerii apelului depus de Bularu Maria și de a menține hotărârea primei instanțe, considerând că este întemeiată și legală.

La caz, instanța de recurs constată că concluziile instanțelor de fond și apel sunt expuse într-o formă evazivă, incertă, neavând putere de convingere, fără a fi dată o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu materialul existent la dosar, precum și normelor de drept ce reglementează acest aspect, fapt ce contravine prevederilor art. 239 CPC și art.241 alin. (5) CPC.

Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

În conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Rezultând din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată și din specificul obiectului acțiunii în cauză, Colegiul reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, referindu-se în mod selectiv la unele constatări reținute la adoptarea

hotărârii de prima instanță, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului în raport cu legislația ce guvernează litigiul în cauză.

În situația dată, instanța de recurs consideră că la judecarea cauzei era necesară verificarea legalității hotărârii primei instanțe, cât și obiectului litigiului atât în baza argumentelor invocate de apelantă, cât și conform cadrului legal ce guvernează raportul juridic supus judecării.

Mai mult, se constată că instanța de apel a adoptat decizia de respingere a cererii apel depuse de Bularu Maria fără a se pronunța asupra argumentelor formulate în cadrul examinării cauzei.

Astfel, unul din argumentele la care insistă reclamanta Bularu Maria în susținerea cerinței privind recunoașterea dreptului de proprietate în devălmășie asupra imobilului amplasat pe lotul de teren cu suprafața de 0,0788 ha, cu nr. cadastral xxxxx din sat. xxxxx, este că în perioada căsătoriei împreună cu pârâtul au construit casa de locuit, bucătăria de vară și au efectuat lucrări de reconstrucție, sporind simțitor valoarea bunurilor imobile.

Colegiul notează că, instanța de apel respingând acțiunea s-a axat pe faptul că recunoașterea după Bularu Maria a dreptului de proprietate în devălmășie asupra bunului imobil, inclusiv și asupra lotului de teren pe care este construită casa de locuit este imposibilă din considerentul că aceste bunuri nu au fost dobândite în timpul căsătoriei, ci au fost transmise lui Bularu Stelian de la părinții săi și le-a înregistrat la organul cadastral după desfacerea căsătoriei.

Instanța de apel a ajuns la concluzia dată rezultând din actele prezentate de către pârât ce confirmă că bunurile imobile cu numerele cadastrale xxxxx, xxxxx amplasate în sat. xxxxx, sunt înregistrate la Oficiul Teritorial Cadastral Cahul după desfacerea căsătoriei.

Colegiul studiind argumentele invocate de către Bularu Maria în raport cu circumstanțele stabilite de către instanțele ierarhic inferioare și ipotezele adoptate în acest sens, consideră că instanțele de judecată, la examinarea cauzei, nu au luat în considerare faptul că participanții la proces atât în cadrul dezbaterilor judiciare au confirmat cu certitudine că bunurile imobile, în care au locuit în perioada căsătoriei, au fost construite / reconstruite de către ambii soți.

Respectiv, Colegiul precizează că instanța de apel nu a supus analizei și nici nu a stabilit ce lucrări, de fapt, au fost efectuate la imobilele situate în xxxxx, în condițiile când însăși participații la proces au susținut argumente contradictorii în vederea efectuării lucrărilor de construcție a imobilului supus partajului.

Astfel, Colegiul constată că analiza legalității și temeiniciei criticilor formulate de Bularu Maria trebuie să aibă drept punct de pornire câteva considerații referitoare la criteriile pentru determinarea efortului ambilor soți, în special al reclamantei, la executarea în timpul căsătoriei a unor îmbunătățiri sau reparații capitale care nu au dus la sporirea valorii bunului imobil litigios.

De asemenea, este de menționat că, conform certificatului eliberat la 06.12.2012 din Registrul bunurilor imobile, deschis la 07.10.2004, dreptul de proprietate asupra terenului pentru construcții cu nr. cadastral xxxxx și a construcției individuale locativă cu nr. cadastral xxxxx, îi aparține lui Bularu Stelian în baza extrasului nr. 1350 din 03.06.2004 și a titlului de autentificare a dreptului

deținătorului de teren nr. xxxxx din 13.07.2004, iar conform certificatului eliberat la 16.03.2015 din Registrul bunurilor imobile, Bularu Mihail deține dreptul de proprietate, cu cota parte 1.0, asupra terenului pentru construcții cu nr. cadastral xxxxx, a construcției individuale locativă cu nr. cadastral xxxxx și a construcției accesorie cu nr. cadastral xxxxx. (f.d. 9, 95)

Astfel, din materialele cauzei nu se poate stabili clar care imobil a fost construit și care reconstruit, în condițiile când în certificatul eliberat la 16.03.2015 din Registrul bunurilor imobile, figurează două imobile și anume: construcția individuală locativă cu nr. cadastral xxxxx și construcția accesorie cu nr. cadastral xxxxx, a căror partajare se solicită.

În ceea ce privește sporul de valoare adus cu mijloace financiare proprii imobilului proprietatea unuia dintre soți se va reține că executarea în timpul căsătoriei a unor îmbunătățiri sau reparații capitale care nu au dus la transformarea esențială a imobilului de către reclamantă constituie practic un bun comun doar asupra sporului de valoare dobândit de imobil prin îmbunătățiri sau reparații, generând un drept de creanță în favoarea soțului neproprietar ce poate fi valorificat odată cu partajarea bunurilor comune când se determină cota de contribuție a fiecăruia dintre soți.

În schimb, în cazul în care îmbunătățirile sau reparațiile capitale efectuate în timpul căsătoriei au dus la o transformare esențială a imobilului, astfel încât a devenit cu totul deosebit, un bun nou, natura sa juridică este aceea de bun comun, încetând să mai fie bun propriu al unuia dintre soți.

Conform cu art. 22 alin. (1), 23 din Codul familiei, bunurile care au aparținut fiecăruia dintre soți până la încheierea căsătoriei și bunurile primite în dar, obținute prin moștenire sau în baza altor convenții gratuite de către unul dintre soți în timpul căsătoriei, sânt proprietate personală a fiecăruia dintre soți.

Bunurile ce aparțin fiecăruia dintre soți pot fi recunoscute de instanța judecătorească proprietate în devălmășie a acestora dacă se va stabili că, în timpul căsătoriei, din contul mijloacelor comune ale soților sau al mijloacelor unuia dintre soți ori în urma muncii numai a unuia dintre soți, valoarea acestor bunuri a sporit simțitor (reparație capitală, reconstrucție, reutilare, reamenajare etc.).

Conform art. 372 alin. (2) și (3) Cod civil, bunurile care au aparținut soților înainte de încheierea căsătoriei, precum și cele dobândite de ei în timpul căsătoriei în baza unui contract de donație, prin moștenire sau în alt mod cu titlu gratuit, sânt proprietatea exclusivă a soțului căruia i-a aparținut sau care le-a dobândit.

Bunurile fiecăruia dintre soți pot fi declarate proprietate a lor comună în devălmășie dacă se constată că în timpul căsătoriei s-au făcut din mijloacele lor comune investiții care au sporit simțitor valoarea acestor bunuri.

Raportând aspectele descrise supra, Colegiul este în imposibilitate de a se expune asupra legalității actului de dispoziție contestat fără a fi înlăturate aceste lacune de către instanța de apel la o nouă reexaminare a cauzei în fond.

Sub aspectul înlăturării acestor lacune, instanța de apel urmează a constata care construcții amplasate pe terenul cu nr. cadastral xxxxxx au fost construite și care reconstruite de către participanții la proces în timpul căsătoriei, inclusiv și care este

aportul adus de către reclamanta Bularu Maria în sporirea valorii imobilului situat în sat. xxxxx.

Astfel, Colegiul apreciază că toate aspectele abordate supra sunt importante pentru soluționarea justă a cauzei, dar au fost ignorate de instanța de apel, iar instanța de recurs este în imposibilitatea corectării lor, motiv din care cauza necesită rejudecare.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate supra, să verifice circumstanțele pricinii, să examineze toate pretențiile și în dependență de probele administrate și temeinicia acestora să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea drepturilor procedurale ale părților.

Ca urmare, în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor invocate.

În contextul dat, instanța de recurs reține că cele descrise cert indică la examinarea superficială a apelului, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că instanța de apel a examinat cauza cu încălcarea normelor de drept procedural, iar aceste erori nu pot fi corectate de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Cahul, în alt complet de judecători.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Bularu Maria, prin intermediul avocatului Chebac Alla,

Se casează decizia din 21 martie 2017 a Curții de Apel Cahul, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Bularu Maria împotriva lui Bularu Stelian și copârâtului Bularu Mihail cu privire la partajarea averii comune în devălmășie, recunoașterea dreptului de proprietate în devălmășie și constatare nulității contractului de donație din 11 martie 2015, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Cahul, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Svetlana Filincova

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală